

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Delegatura w Warszawie

LWA.410.019.03.2021

Pan
Marek Misiak
Dyrektor Gminnego Zakładu
Gospodarki Komunalnej w Teresinie
96-515 Teresin
Aleja XX lecia 13

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/21/102 – Gospodarowanie zasobami wodnymi przez przedsiębiorstwa wodociągowe w gminach wiejskich.

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej ¹ , Aleja XX lecia 13, 96-515 Teresin.
Kierownik jednostki kontrolowanej	Marek Misiak, Dyrektor Gminnego Zakładu Gospodarki Komunalnej w Teresinie od dnia 01 czerwca 2013 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań. 2. Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi. 3. Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków.
Okres objęty kontrolą	Lata 2019-2021 (do czasu zakończenia kontroli) oraz dowody sporządzone przed tym okresem, mające związek z kontrolą.
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ² .
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Warszawie
Kontroler	Janusz Zakrzewski, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr LWA/ 125/2021 z 16 lipca 2021 r.

(akta kontroli str.1-5)

¹ Dalej także: Zakład lub GZGK.

² Dz. U. z 2020 r. poz. 1200, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna³ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Teresinie prawidłowo wykonywał obowiązki w zakresie gospodarowania gminnymi zasobami wodnymi.

GZGK był przygotowany organizacyjnie i kadrowo do realizacji powierzonych zadań dotyczących bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie dostarczania wody i odprowadzania nieczystości, dysponując aktualnymi, wymaganymi prawem decyzjami ustalającymi strefy ochrony bezpośredniej dla posiadanych ujęć wody oraz wypełniał obowiązki określone w pozwoleniach wodnoprawnych.

Zakład sprawował nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. W przypadkach stwierdzenia przekroczenia parametrów jakości wody, podejmował niezwłoczne działania mające na celu przywrócenie ich do obowiązujących wymogów, powiadamiając o tym właściwe organy administracji publicznej.

Będące w jego dyspozycji środki finansowe nie były natomiast wystarczające do pełnej realizacji zadań, w tym niezbędnych do przeprowadzenia prac modernizacyjnych sieci i urządzeń wodociagowych oraz kanalizacyjnych.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego oraz oceny cząstkowej⁴ kontrolowanej działalności

OBSZAR

1. Przygotowanie organizacyjne, kadrowe oraz finansowe do realizacji zadań.

Opis stanu faktycznego

1.1 W celu wykonywania zadań o charakterze użyteczności publicznej dotyczących bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców poprzez świadczenie usług powszechnie dostępnych, Rada Gminy Teresin uchwala⁵ z dnia 10 lutego 1994 r. utworzyła Gminne Przedsiębiorstwo Komunalne w Teresinie, a następnie uchwala⁶ z dnia 23 listopada 1994 r. postanowiła o zmianie z dniem 1 października 1994 r. jego nazwy na Gminny Zakład Gospodarki Komunalnej w Teresinie, działający w formie samorządowego zakładu budżetowego.

Zgodnie ze statutem GZGK w Teresinie⁷, przedmiotem działalności Zakładu jest bieżące i nieprzerwane zaspokajanie potrzeb mieszkańców gminy Teresin⁸ w zakresie wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych.

(akta kontroli str. 6-13)

Zgodnie z regulaminem organizacyjnym Zakładu⁹, realizacja zadań z zakresu zaopatrzenia mieszkańców w wodę oraz odprowadzania ścieków należała w szczególności do kompetencji:

³ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁴ Oceny cząstkowe to oceny działalności w poszczególnych obszarach badań kontrolnych. Ocena cząstkowa może być sformułowana jako ocena pozytywna, ocena negatywna albo ocena w formie opisowej.

⁵ Nr II/4/94.

⁶ Nr VIII/31/94.

⁷ Stanowiącym załącznik nr 2 do uchwały Rady Gminy w Teresinie Nr XX/128/2016 z dnia 11 kwietnia 2016 r. w sprawie nadania statutu Gminnemu Zakładowi Gospodarki Komunalnej w Teresinie.

⁸ Dalej: Gmina.

⁹ Wprowadzonym do użytku wewnętrznego Zarządzeniem nr 6 Dyrektora z dnia 1 października 2019 r. w sprawie ustalenia Regulaminu organizacyjnego w Gminnym Zakładzie Gospodarki Komunalnej w Teresinie.

- dyrektora, który sprawował nadzór nad siecią wodociagową i kanalizacyjną oraz urządzeniami wodociagowymi i kanalizacyjnymi;
- głównej księgowej, która nadzorowała właściwą realizacją założeń planu, kontrolę i ocenę wykonania zadań oraz windykację należności Zakładu;
- inspektora do spraw rozliczeń, który był odpowiedzialny za m.in. uzgadnianie wpłat, aktualizację przepisów i drukowanie faktur za pobór wody i zrzut ścieków, bieżącą obsługę interesantów, obsługę administracyjną Stacji Uzdatniania Wody¹⁰, Oczyszczalni Ścieków i działalności Zakładu, sporządzanie sprawozdawczości związanej z dostarczaniem wody i zrzutem ścieków.

Czterech pracowników zatrudnionych na stanowiskach biurowych¹¹, zgodnie z przyjętymi zakresami obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności, odpowiadało za obsługę mieszkańców korzystających z instalacji wodnej i kanalizacyjnej.

Zakład zatrudniał też 16 pracowników technicznych, w tym czterech konserwatorów SUW¹² i starszego mistrza, i 11 konserwatorów trzech oczyszczalni ścieków (10 etatów) – w zakresie dostarczania wody i odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 14-44)

Ustalona struktura organizacyjna i przyjęte do stosowania przez pracowników zakresy obowiązków, uprawnień i odpowiedzialności umożliwiały właściwą realizację objętych kontrolą zadań. Zarówno pracownicy biurowi jak i techniczni posiadali wymagane kwalifikacje i uprawnienia do wykonywanych zadań (z zakresu wodociągów i zaopatrzenia w wodę, kanalizacji, usuwania i oczyszczania ścieków komunalnych). Pracownik zatrudniony na stanowisku inspektora do spraw rozliczeń posiadał wykształcenie wyższe z zakresu samorządu terytorialnego i legitymował się 13 letnim stażem pracy na tym stanowisku oraz wieloma ukończonymi szkoleniami¹³.

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że szkolenia wymagane przepisami szczególnymi odbywały się w miarę potrzeb, natomiast pozostałe umiejętności pracownicy zdobywali w trakcie przejmowania obowiązków i instruktażu na stanowisku pracy od producentów i dostawców urządzeń. W zakresie obsługi niezbędnych urządzeń, m.in. koparko-ladowarki, pracownicy na kursach uzyskali wymagane uprawnienia. Pracownikom na poszczególnych stanowiskach zapewniano niezbędne szkolenia. W Zakładzie nie było sytuacji w której powierzono pracownikom liczbę zadań utrudniającą rzetelne wywiązywanie się z obowiązków. Powyższe potwierdziła Inspektor do spraw rozliczeń. Ww. stwierdziła, że nie zaistniała sytuacja, w której zostałaby jej powierzona zbyt duża liczba zadań, utrudniająca rzetelne oraz terminowe wywiązywanie się z powierzonych obowiązków. W ich realizacji pomaga jej czterech pracowników, przez co zadania są wykonywane sumiennie i na bieżąco.

(akta kontroli str. 45-92)

W okresie objętym kontrolą, w zarządzie GZGK znajdowało się: 201,6 km sieci wodociagowej (wg stanu na koniec roku 2019 r.), 202,5 km (2020 r.) i 202,9 km

¹⁰ Dalej: SUW; na terenie gminy funkcjonowały cztery SUW.

¹¹ Inspektor ds. kadr – kasjer – przyjmowanie wpłat za wodę, ścieki i inne; starszy referent – wystawianie faktur za pobór wody i zrzut ścieków, bilans roczny wpłat i przypisów za usługi wywozu ścieków; dwóch pracowników zatrudnionych na stanowisku pomoc księgowego – zawieranie umów na zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków, fakturowanie za zużytą wodę i zrzut ścieków, windykacja należności, wprowadzanie i uzgadnianie wpłat za pobór wody i zrzut ścieków.

¹² Jeden z konserwatorów posiadał uprawnienia do obsługi i konserwacji urządzeń elektrycznych.

¹³ „Baza danych o odpadach (BDO)”,- dwukrotnie (w 2021 r. i 2022 r.), „Nowy regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków oraz doświadczenia wynikające z nowelizacji prawa wodnego”, „Fakturowanie w 2015 r. – szkolenie dla osób zajmujących się wystawianiem i księgowaniem faktur”, „Restrukturyzacja i likwidacja wierzytelności samorządowych zakładów budżetowych”, „Aktualizacja postanowień regulaminów dostarczania wody i odprowadzania ścieków”, „Dochodzenie i windykacja należności cywilnoprawnych samorządowych zakładów budżetowych”.

(I półrocze 2021 r.), czerpiących wodę z dziewięciu ujęć, przy liczbie przyłączy: 3 367 (koniec 2019 r.), 3 434 (2020 r.) i 3 487 (I półrocze 2021 r.).

Zgodnie ze sprawozdaniem SG-01¹⁴, liczba budynków na terenie Gminy wynosiła: 3 367 (koniec 2019 r.), 3 434 (2020 r.) i 3 487 budynków (I półrocze 2021 r.). Podłączonych do sieci wodociągowej było 99% mieszkańców Gminy. Do sieci kanalizacyjnej podłączonych było: wg stanu na koniec 2019 r. – 1 350, na koniec 2020 r. – 1 369 i w 2021 r. (I półrocze) – 1 387 budynków.

Łączna liczba zawartych umów na dostawę wody dla mieszkańców wynosiła: w 2019 r. – 3367, w 2020 r. – 3434 i w 2021 r. (I półrocze) – 3478.

W kontrolowanym okresie zostało zawartych:

- w 2019 r. – 47 umów na zaopatrzenie w wodę i 27 na odprowadzenie ścieków z osobami fizycznymi oraz 5 umów na zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków z podmiotami prawnymi;
- w 2020 r. – 67 umów na zaopatrzenie w wodę i 19 na odprowadzenie ścieków z osobami fizycznymi oraz 6 umów na zaopatrzenie w wodę i 3 na odprowadzenie ścieków z podmiotami prawnymi;
- w 2021 r. (I półrocze) – 44 umowy na zaopatrzenie w wodę i 18 na odprowadzenie ścieków z osobami fizycznymi oraz jedna umowa na zaopatrzenie w wodę i odprowadzenie ścieków z podmiotem prawnym.

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że przypadki niepodłączenia do sieci wodociągowej lub kanalizacyjnej wszystkich mieszkańców dotyczą nowo powstających osiedli, do których jeszcze nie doprowadzono tych mediów. Do sieci wodociągowej podłączonych jest 99% budynków. Zakład nie posiada takich danych co do sieci kanalizacyjnej.

(akta kontroli str. 85-87, 237-246)

Zgodnie z art. 16 ust. 3 ustawy z dnia 7 czerwca 2001 r. o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i zbiorowym odprowadzaniu ścieków¹⁵, GZGK, jako gminna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej prowadząca na obszarze Gminy działalność na zasadach określonych w ww. ustawie, nie miała obowiązku uzyskania zezwolenia wydawanego przez Wójta Gminy na prowadzenie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków. Zakład opracowuje projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków i przedkłada do akceptacji Radzie Gminy.

(akta kontroli str. 87, 93-94)

1.2 W okresie objętym kontrolą, Zakład posiadał pozwolenia wodnoprawne udzielone przez Starostę Sochaczewskiego na okres 20 lat w zakresie poboru wody dla wszystkich dziewięciu ujęć wody, tj.:

- SUW Granice – decyzja RŚ.A.6225-7/10 z dnia 15 grudnia 2010 r. na pobór wody z czterech studni;
- SUW Piasecznica – decyzja RŚ.A.6341.8.2013 z dnia 8 sierpnia 2013 r. na pobór wody z dwóch studni;
- SUW Maurycew – decyzja RŚ.A.6341.2.2-15 z dnia 2 marca 2015 r. na pobór wody z dwóch studni;
- SUW Seroke – decyzja RŚ.A.6341.8.2012 z dnia 18 grudnia 2012 r. na pobór wody z jednej studni.

Ponadto Zakład posiadał trzy pozwolenia wodnoprawne udzielone przez Starostę Sochaczewskiego oraz jedno przez Państwowe Gospodarstwo Wodne Wody

¹⁴ Statystyka gminy: gospodarka mieszkaniowa i komunalna.

¹⁵ Dz.U. z 2020 r. poz. 2028, ze zm., dalej: ustawa o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

Polskie¹⁶ na okres 10 lat w zakresie odprowadzania wód popłucznych dla wszystkich czterech funkcjonujących SUW poprzez odстойnik do rowu lub rzeki, tj.:

- SUW Granice – decyzja RŚ.A.6225-7/10 obowiązująca do 15 grudnia 2020 r. w zakresie odprowadzania wód popłucznych z SUW. Wnioskiem z 11 grudnia 2020 r. Dyrektor Zakładu zwrócił się do PGW Wody Polskie Dyrektora Zarządu Zlewni w Łowiczu o udzielenie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód popłucznych z SUW poprzez odстойnik do rowu. W wyniku przeprowadzonego postępowania wodnoprawnego ww. organ wydał 10 lutego 2021 r. pozwolenie wodnoprawne¹⁷ na okres 10 lat, które uprawomocniło się z dniem 8 marca 2021 r.
- SUW Piasecznica – decyzja RŚ.A.63413.11.2016 z dnia 5 grudnia 2016 r. na odprowadzanie wód popłucznych poprzez odстойnik do rowu;
- SUW Maurycew – decyzja RŚ.A.63413.3.4.2017 z dnia 29 maja 2017 r. na odprowadzanie wód popłucznych poprzez odстойnik do rowu melioracyjnego;
- SUW Seroki – decyzja RŚ.A.63413.15.2016 z dnia 16 lutego 2017 r. na odprowadzanie wód popłucznych poprzez odстойnik do rzeki.

Zakład posiadał obowiązujące pozwolenia wodnoprawne wydane przez Starostę Sochaczewskiego na odprowadzanie ścieków oczyszczonych z wszystkich trzech oczyszczalni funkcjonujących na terenie Gminy, tj.:

- Oczyszczalni Ścieków Szymanów – decyzja RŚB.6341.22.2.2013 z dnia 19 grudnia 2013 r. na odprowadzanie do rowu ścieków bytowych oczyszczonych w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków;
- Oczyszczalni Ścieków Granice – decyzja RŚB.6341.4.1.2013 z dnia 6 maja 2013 r. na odprowadzanie do rzeki ścieków komunalnych oczyszczonych w gminnej oczyszczalni ścieków;
- Oczyszczalni Ścieków Pawłowice – decyzja RŚB.6341.7.2011 z dnia 19 sierpnia 2011 r. na odprowadzanie do rzeki ścieków bytowych oczyszczonych w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków.

PGW Polskie Wody Dyrektor Zarządu Zlewni w Łowiczu decyzją¹⁸ z dnia 12 sierpnia 2021 r. udzielił Gminie pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie ścieków bytowych oczyszczonych w mechaniczno-biologicznej oczyszczalni ścieków na kolejne 10 lat.

W okresie od 16 grudnia 2020 r. do 7 marca 2021 r., tj. przez 82 dni, Zakład nie posiadał wymaganego prawem pozwolenia wodnoprawnego na odprowadzanie wód popłucznych z SUW Granice. W związku z powyższym 5 lipca 2021 r. Zarząd Zlewni w Łowiczu PGW Wody Polskie ustalił Gminie, za okres I kwartału 2021 r., opłatę podwyższoną w wysokości 115,00 zł (obliczoną zgodnie z art. 281 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. Prawo wodne¹⁹ w wysokości 500% opłaty zmiennej za wprowadzanie ścieków do wód lub do ziemi ustalonej przez ww. organ w wysokości 23 zł za okres I kwartału 2021 r.) Zakład dokonał zapłaty naliczonej kwoty 15 lipca 2021 r. – w wyznaczonym terminie 14 dni.

(akta kontroli str. 95-134)

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że złożenie ww. wniosku w tak późnym terminie²⁰ spowodowane było pandemią i opóźnieniem w przygotowaniu operatu wodnoprawnego, który był niezbędnym załącznikiem do wniosku.

(akta kontroli str. 88)

¹⁶ Dalej: PGW Wody Polskie.

¹⁷ Decyzja nr WA.ZUZ.5.4210.734m.2020.BM.

¹⁸ WA.ZUZ.5.4210.716.2021.MC.

¹⁹ Dz.U. z 2021 r. poz. 624, ze zm., dalej: ustawa prawo wodne.

²⁰ Data wpływu wniosku wraz z wymaganą dokumentacją do organu 14 grudnia 2020 r. tj. jeden dzień przed wygaśnięciem obowiązującego pozwolenia.

W okresie objętym kontrolą na terenie Gminy obowiązywał Regulamin dostarczania wody i odprowadzania ścieków, przyjęty uchwałą²¹ Rady Gminy z dnia 6 grudnia 2005 r. Zgodnie z art. 19 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę, regulamin ten określał prawa i obowiązki przedsiębiorstwa wodociągowo-kanalizacyjnego oraz odbiorców usług.

GZGK 30 maja 2019 r. skierował do Rady Gminy projekt regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie gminy Teresin, który został przyjęty przez Radę Gminy Teresin uchwałą²² z dnia 11 czerwca 2019 r. W przesłanym projekcie tego dokumentu uwzględniono uwagi Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie PGW Wody Polskie²³,

(akta kontroli str. 135-161)

Wojewoda Mazowiecki 17 października 2019 r. złożył skargę do Wojewódzkiego Sądu Administracyjnego w Warszawie na ww. uchwałę, wnosząc m.in. o stwierdzenie nieważności (w części) regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków na terenie Gminy, w odniesieniu do zawartych w nim, niektórych sformułowań²⁴. Wyrokiem z dnia 6 lipca 2020 r.²⁵ Wojewódzki Sąd Administracyjny stwierdził nieważność regulaminu w tej części.

(akta kontroli str. 162-206)

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że sprawą dot. wprowadzenia nowego regulaminu dostarczania wody i odprowadzania ścieków zajmuje się Rada Gminy Teresin. Trwają prace mające na celu uwzględnienie zmian wynikających z wyroku WSA.

(akta kontroli str. 89)

1.3 W okresie objętym kontrolą koszty²⁶ i uzyskane przez Zakład przychody w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, przedstawiały się następująco:

– w 2019 r.: koszty w kwocie ogółem 4 425 920,00 zł, przy uzyskanych przychodach w kwocie ogółem 3 182 377,61 zł (dotacja Gminy do ceny wody i ścieków 240 000,00 zł), w tym koszty wody stanowiły 2 219 873,55 zł, przy przychodach w kwocie 1 646 070,59 zł (dotacja 150 000,00 zł), ścieków 2 206 455,45 zł, przy przychodach 1 536 307,02 zł (dotacja 90 000,00 zł);

– w 2020 r.: koszty w kwocie ogółem 4 964 815,96 zł, przy uzyskanych przychodach w kwocie ogółem 3 345 440,50 zł (dotacja Gminy do ceny wody i ścieków 280 000,00 zł), w tym: koszty wody stanowiły 2 247 432,44 zł, przy przychodach w kwocie 1 754 834,20 zł (dotacja 190 000,00 zł), ścieków 2 717 383,52 zł, przy przychodach 1 590 606,30 zł (dotacja 90 000,00 zł);

– w 2021 r. (I półrocze): koszty w kwocie ogółem 2 230 966,19 zł, przy uzyskanych przychodach w kwocie ogółem 1 435 598,05 zł (dotacja Gminy do ceny wody i ścieków 140 000,00 zł), w tym koszty wody stanowiły 1 034 099,17 zł, przy przychodach w kwocie 718 769,60 zł (dotacja 95 000,00 zł), ścieków 1 196 867,02 zł, przy przychodach 716 828,45 zł (dotacja 45 000,00 zł).

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że Zakład nie pozyskiwał na swoją działalność dodatkowych, krajowych lub europejskich środków finansowych. Środki na jego funkcjonowanie planowano z uwzględnieniem najbardziej koniecznych wydatków. W aktualnej sytuacji ekonomicznej nie ma możliwości sfinansowania niezbędnych

²¹ Nr XI/61/05.

²² Nr VIII/98/2019.

²³ Wskazanych w postanowieniu nr WA.RET.070.2.318.1.2018.

²⁴ „Wraz z geodezyjną inwentaryzacją powykonawczą”, „staje się własnością zakładu na warunkach określonych w umowie”, „poleconym”.

²⁵ Sygn. Akt IV SAWa 2781/19.

²⁶ Koszty bezpośrednie, pośrednie i amortyzacja.

prac modernizacyjnych urządzeń i zakupu sprzętu wykorzystywanego w zbiorowym zaopatrzeniu w wodę i odprowadzeniu ścieków.

Zakład nie opracowuje wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych. Każdorazowo, po wykonaniu przez Gminę określonych inwestycji, wybudowany obiekt zostaje przekazany do użytkowania i utrzymania przez GZGK.

(akta kontroli str. 89-91, 207-211)

W ocenie dyrektora, głównej księgowej oraz inspektora do spraw rozliczeń, zabezpieczone środki finansowe związane z gospodarowaniem gminnymi zasobami wodnymi, nie były wystarczające do pełnej realizacji zadań objętych tematyką kontroli.

Według przeprowadzonych szacunków, w celu zapewnienia dostarczania odpowiedniej jakości wody w sposób nieprzerwany i pod odpowiednim ciśnieniem, w perspektywie najbliższych pięciu lat należałoby zabezpieczyć środki finansowe w kwocie 2 122 000,00 zł, z przeznaczeniem na:

- wykonanie dodatkowej studni z siecią tłoczną – 750.000,00 zł, modernizację sieci oraz wymianę przyłączy stalowych – 552.000,00 zł (SUW Maurycew),
- dokonanie odwiertu nowej studni – 200.000,00 zł, dostawienie dodatkowego filtra – 500.000,00 zł (SUW Seroki),
- regenerację pracujących sześciu studni – 120.000,00 zł.

Dla pełnej realizacji zadania związanego z odprowadzaniem i oczyszczaniem ścieków, z uwzględnieniem wymagań środowiskowych, należałoby zabezpieczyć środki na najbliższe pięć lat w kwocie 3 070 000,00 zł, z przeznaczeniem na:

- dostawienie zbiornika z systemem napowietrzania do natleniania osadu – 150.000,00 zł (Oczyszczalnia Ścieków Szymanów),
- wymianę zestawu dmuchaw – 50.000,00 zł (Oczyszczalnia Ścieków Pawłowice),
- wykonanie zadaszenia komór napowietrzania osadów jako zabezpieczenie przed zamarzaniem – 200.000,00 zł (Oczyszczalnia Ścieków Granice),

a także na zakup ciągnika z przyczepą do przewożenia osadu na poletko osadowe – 150.000,00 zł oraz zakup ciągnika do obsługi beczki asenizacyjnej – 120.000,00 zł.

Ponadto niezbędna jest wymiana wodomierzy oraz zainstalowanie nakładek radiowych – 2.000.000,00 zł oraz zakup koparko-ładowarki do załadunku osadu i usuwania awarii na wodociągach i kanalizacji – 400.000,00 zł.

(akta kontroli str. 212-214)

Zakład posiadał taryfę zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków zatwierdzoną decyzją Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie PGW Wody Polskie z dnia 30 lipca 2018 r. nr WA.RET.070.1.357.3.2018 – na okres trzech lat²⁷.

W związku z nieprzewidzianym wzrostem kosztów utrzymania i obsługi infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej, wnioskiem z 9 sierpnia 2019 r. Zakład zwrócił się do ww. organu regulacyjnego o skrócenie okresu obowiązywania taryfy i zatwierdzenie nowej, która pokryłyby aktualne koszty (na okres trzech lat). Decyzją z dnia 17 września 2020 r.²⁸ Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie PGW Wody Polskie odmówił skrócenia okresu obowiązywania dotychczasowej taryfy i zatwierdzenia nowej. Dyrektor Zakładu wnioskiem z 5 maja 2021 r. wystąpił do organu regulacyjnego o zatwierdzenie taryfy na nowy okres taryfowy. Obowiązująca taryfa została opracowana zgodnie z wymaganiami określonymi w art. 20 ust. 2–4 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę,

²⁷ Decyzja stała się ostateczna z dniem 21 sierpnia 2018 r.

²⁸ Nr WA.RZT.070.1.489.8.2019.

a ewidencja księgowa była prowadzona w sposób określony w art. 20 ust. 5 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

PGW Wody Polskie Dyrektor Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie decyzją²⁹ z dnia 23 sierpnia 2021 r. odmówił zatwierdzenia ww. taryfy za zbiorowe zaopatrzenie w wodę i zbiorowe odprowadzanie ścieków na terenie Gminy na okres trzech lat oraz nałożył na GZGK obowiązek przedłożenia, w terminie 30 dni, poprawionego wniosku taryfowego, m.in. w zakresie skalkulowania cen za 1 m³ odprowadzanych ścieków, w taki sposób, aby uchronić odbiorców usług przed nieuzasadnionym wzrostem cen i stawek opłat.

(akta kontroli str. 420-423)

Dyrektor Zakładu stwierdził m.in., że zasady postępowania organu regulacyjnego w zakresie zatwierdzania taryfy dotyczącej zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzenia ścieków, nie umożliwiają opracowania taryfy w sposób zapewniający motywowanie odbiorców usług do racjonalnego korzystania z wody i ograniczania zanieczyszczenia ściekami. Wyjaśnił, że trwają rozmowy z PGW Wody Polskie na temat wysokości procentowych podwyżek cen za usługi świadczone przez Zakład. PGW Wody Polskie nie kwestionują zasadności ponoszonych kosztów, nie biorą jednak pod uwagę, iż kwoty wyjściowe usług świadczonych przez Zakład są niskie. Nie uwzględniają też faktu, iż w okresie poprzedzającym obowiązywanie nowej taryfy, koszty przewyższały uzyskiwane przychody, a głównym zastrzeżeniem wnoszonym przez PGW Wody Polskie, jest proponowany, wysoki wzrost cen.

(akta kontroli str. 92, 215-225)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Przygotowanie organizacyjne i kadrowe GZGK w Teresinie umożliwiało właściwą realizację zadań dotyczących bieżącego i nieprzerwanego zaspokajania zbiorowych potrzeb mieszkańców w zakresie dostarczania wody i odprowadzania nieczystości. Zakład posiadał pozwolenia wodnoprawne dla poboru wody z ujęć wody, odprowadzania z SUW wód popłucznych oraz na odprowadzanie ścieków oczyszczonych z oczyszczalni ścieków. Zasady korzystania z sieci wodociągowej i kanalizacyjnej zostały określone w regulaminie dostarczania wody i odprowadzania ścieków przyjętym uchwałą z dnia 6 grudnia 2005 r. Rady Gminy Teresin. Uzyskiwane z tego tytułu przychody były zgodne z obowiązującą taryfą zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania ścieków, zatwierdzoną decyzją Dyrektora Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie PGW Wody Polskie z dnia 30 lipca 2018 r., na okres trzech lat.

Zabezpieczone środki finansowe związane z gospodarowaniem gminnymi zasobami wodnymi, z przyczyn niezależnych od Zakładu, nie były wystarczające do pełnej realizacji zadań objętych kontrolą. Uzyskiwane przychody nie pokrywały całkowitych kosztów ponoszonych na funkcjonowanie sieci wodociągowej i kanalizacyjnej.

OBSZAR

2 Wykonywanie zadań z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi.

Opis stanu
faktycznego

2.1 GZGK, który realizował zadania w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i zbiorowego odprowadzania nieczystości, działając w formie samorządowego zakładu budżetowego, nie był zobowiązany do opracowania wieloletniego planu rozwoju i modernizacji urządzeń wodociagowych i kanalizacyjnych.

(akta kontroli str. 226)

²⁹ WA.RZT.70.191.2021/5.

Zakład, zgodnie z art. 62 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. Prawo budowlane³⁰ – był zobowiązany do przeprowadzania, przynajmniej raz na pięć lat, kontroli okresowej, polegającej na sprawdzeniu stanu technicznego i przydatności do użytkowania obiektu budowlanego, estetyki obiektu oraz jego otoczenia. W okresie objętym kontrolą zlecono:

- Komendzie Powiatowej Państwowej Straży Pożarnej w Sochaczewie kontrolę sieci wodociągowej w zakresie sprawności istniejących hydrantów wykorzystywanych m.in. do celów przeciwpożarowych (w dniach 15–22 września 2017 r.);
- uprawnionej firmie elektrycznej Z. U. E. „ELEKTROBUDEX” Gaj 7 Szymanów wykonanie pomiarów eksploatacyjnych instalacji elektrycznych na wszystkich SUW (listopad–grudzień 2016 r.);
- Urzędowi Dozoru Technicznego Oddział Terenowy w Łodzi okresowe czynności dozoru technicznego we wszystkich SUW, w zakresie sprawności i szczelności zainstalowanych zbiorników.

W związku z przeprowadzoną kontrolą sprawności hydrantów i stwierdzonymi nieprawidłowościami w ich funkcjonowaniu zostało sformułowane zalecenie dot. doprowadzenia do stanu pełnej sprawności technicznej i funkcjonalności niesprawnych hydrantów. Ponowna kontrola Komendy Powiatowej Straży Pożarnej w Sochaczewie, przeprowadzona po ich naprawie, stwierdziła ich sprawność. W pozostałych kontrolach nie wykazano odstępstw od obowiązujących norm.

Zakład nie poddawał kontroli bezpiecznego użytkowania obiektu budowlanego, która powinna być wykonywana w razie wystąpienia okoliczności, o których mowa w art. 61 pkt 2 Prawa budowlanego³¹, gdyż ww. okoliczności nie wystąpiły³². miały do chwili obecnej miejsca.

(akta kontroli str. 227)

Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 12 pkt 3 ustawy o NIK, zleciła Powiatowemu Inspektorowi Nadzoru Budowlanego w Sochaczewie kontrolę doraźną SUW oraz trzech odcinków sieci wodociągowej, zlokalizowanych na terenie gminy Teresin, w zakresie stanu technicznego oraz przydatności do użytkowania. W wyniku przeprowadzonych w dniach 25–26 sierpnia 2021 r. czynności kontrolnych PINB stwierdził, że:

- w SUW Maurycew - pojedyncze śruby przy połączeniach elementów instalacji mają ślady korozji, zerwana jest kratka wentylacyjna na stropie w korytarzu z widocznymi śladami zacieków i odparzeń, brak jest daszka na jednym z kominków wentylacyjnych na dachu oraz kilku osłon na elewacjach przy złączach instalacji odgromowej, uszkodzone jest kolanko odpływowe przy rurach spustowych odprowadzających wody opadowe z dachu oraz części betonowych odpływów pod rurami spustowymi ze spadkiem w kierunku ściany budynku, występują ogniska korozji elementów instalacji odgromowej na dachu;
- na odcinku sieci wodociągowej w miejscowości Maurycew – większość zasuw jest niemożliwa do odnalezienia (nasypana ziemia, utwardzone zjazdy, brak większości tabliczek z oznaczeniami), przedłożono protokół z wydajności 3 hydrantów, brak protokołu z pozostałych 11 hydrantów (hydranty wymagają odpowiedniego pomalowania), brak pokryw nasady, część hydrantów niewidoczna, w części nieoznakowane tabliczkami, nie przedłożono protokołu z kontroli okresowej pięcioletniej stanu technicznego;

³⁰ Dz. U. z 2020 r. poz. 1333, ze zm., dalej: Prawo budowlane.

³¹ Np. wyładowania atmosferyczne, osuwiska, intensywne opady, silne wiatry, zjawiska lodowe na rzekach, w wyniku których, może nastąpić uszkodzenie obiektu.

³² Do czasu zakończenia czynności kontrolnych.

- odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Skrzelew – większość zasuw jest niemożliwa do odnalezienia (nasypana ziemia, utwardzone zjazdy, brak większości tabliczek z oznaczeniami), przedłożono protokół z wydajności 3 hydrantów, brak protokołu z pozostałych 15 hydrantów, brak pokryw nasady, w części nieoznakowane tabliczkami, nie przedłożono protokołu z kontroli okresowej pięcioletniej stanu technicznego;
- odcinek sieci wodociągowej w miejscowości Szymanów przy ul Zielonej – większość zasuw jest niemożliwa do odnalezienia (nasypana ziemia, utwardzone zjazdy, brak większości tabliczek z oznaczeniami), przedłożono protokół z wydajności 3 hydrantów, brak protokołu z pozostałych 7 hydrantów, brak pokryw nasady, w części nieoznakowane tabliczkami, nie przedłożono protokołu z kontroli okresowej pięcioletniej stanu technicznego.

(akta kontroli str. 430-443)

Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że stwierdzone ubytki w SUW w Maurycewie zostaną usunięte w trybie natychmiastowym. Większość zasuw przy kontroli była niemożliwa do odnalezienia, gdyż w okresie wiosenno-letnim, w trakcie prowadzonych prac rolniczych, zasuw przysypywane są ziemią. Po zakończeniu prac polowych zostanie przywrócona ich widoczność. Jeśli chodzi o braki w pokrywach nasad hydrantowych, wraz z władzami Gminy została podjęta decyzja o ich zdjęciu. Ww. nasady wykonane są z aluminium i były notorycznie kradzione. Wyposażono natomiast wszystkie jednostki straży pożarnej na terenie Gminy w tego rodzaju nasady. Kontrolą okresową objęte były wszystkie odcinki sieci, a wydajność hydrantów prowadzona jest wyrywkowo gdyż nie są od siebie oddalone i ich wydajności nie różnią się. Malowanie hydrantów oraz koszenie traw wokół nich odbywa się regularnie, zgodnie z harmonogramem prac.

(akta kontroli str. 429)

GZGK posiada cztery decyzje PGW Wody Polskie Dyrektora Zarządu Zlewni w Łowiczu ustanawiające cztery strefy ochrony bezpośredniej dla ośmiu ujęć wód podziemnych.

Zakład nie posiadał ustanowionej strefy ochrony bezpośredniej dla ujęcia wody w miejscowości Seroki. Znajdująca się tam studnia głębinowa zlokalizowana została na terenie SUW. Zasięg strefy ochrony bezpośredniej tej studni nie wykracza poza teren wygrodzony dla SUW³³. Z uwagi na sposób zagospodarowania terenu stacji i w konsekwencji użytkowania terenu wyłącznie do celów związanych z eksploatacją ujęcia, nie uznano za konieczne wnioskowanie o ustanowienie strefy ochronnej. Dyrektor Zarządu Zlewni w Łowiczu PGW Wody Polskie 23 sierpnia 2021 r. zawiadomił Zakład o wszczęciu, na wniosek Dyrektora GZGK, postępowania administracyjnego w sprawie ustanowienia strefy ochronnej obejmującej wyłącznie teren ochrony bezpośredniej dla ujęcia wód podziemnych zlokalizowanych we wsi Seroki.

(akta kontroli str. 227-228, 247-261, 427-428)

Zakład nie posiadał, stosownie do art. 133 ust. 3 ustawy prawo wodne, analizy ryzyka obejmującej ocenę zagrożeń zdrowotnych z uwzględnieniem czynników negatywnie wpływających na jakość ujmowanej wody, przeprowadzonej w oparciu o analizy hydrogeologiczne lub hydrologiczne oraz dokumentację hydrogeologiczną lub hydrologiczną, analizę identyfikacji źródeł zagrożenia wynikających ze sposobu zagospodarowania terenu, a także o wyniki badania jakości ujmowanej wody. Dyrektor Zakładu wyjaśnił, że w związku z wystąpieniem pandemii oraz problemami finansowymi, Zakład nie był w stanie zlecić opracowania analizy ryzyka, o której

³³ Zgodnie z zapisem w operacie wodnoprawnym na pobór wód podziemnych ze studni nr 1 we wsi Seroki oraz odprowadzenie wód popłucznych ze stacji uzdatniania wody do rzeki dla potrzeb grupowego wodociągu wiejskiego „Seroki” (opracowanie listopad 2002 r.).

mowa w art. 133 ust. 3 ustawy prawo wodne. Konieczne do wykonania analizy hydrogeologicznej i hydrologicznej są bardzo kosztowne. Analiza ryzyka będzie wykonana do końca roku 2022, a następnie będzie przekazana do wojewody. Zgodnie z art. 551 ust. 2 ustawy prawo wodne, termin wykonania analizy ryzyka dla właścicieli ujęć wody został przesunięty do końca 2022 roku³⁴.

(akta kontroli str. 228)

W wyniku przeprowadzonych oględzin trzech ujęć wody zlokalizowanych na terenie SUW Maurycew, Piasecznica i Granice stwierdzono, że na terenie strefy ochrony bezpośredniej:

- znajdują się tablice informujące o strefie ochronnej ujęcia wody; ich rozmiar, kształt, kolor, wzór i wielkość napisu były zgodne z określonymi w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 1 lipca 2019 r. w sprawie wzorów tablic informacyjnych o strefie ochronnej ujęcia wody³⁵;
- nie użytkuje się terenów SUW do celów niezwiązanych z eksploatacją ujęcia wody, z wyjątkiem terenu ujęcia wody w Piasecznicy, gdzie były postawione były panele fotowoltaiczne w odległości 25 m od ujęcia;
- ujęcia wody wyniesione są na wysokość od jednego do dwóch metrów, co zabezpiecza przedostawanie się przez właz ujęcia do wewnątrz wód deszczowych i roztopowych, pokrywy włazów zamykane są na kłódkę.

Ponadto tereny te:

- były zagospodarowane zielenią; SUW Maurycew i Piasecznica oddalone są od zabudowań 200 i 300m i otoczone polami, na których uprawiane były zboża. Natomiast SUW Granice usytuowana jest na terenie osiedla mieszkaniowego (domki jednorodzinne), od którego oddziela ją droga asfaltowa;
- zostały ogrodzone siatką, bez widocznych śladów uszkodzeń, wyposażone w system alarmowy i monitoring informujący o wkroczeniach, uszkodzeniach ogrodzenia przez osoby nieupoważnione;
- posiadały umieszczone na ogrodzeniach tablice z informacją o strefie ochrony bezpośredniej oraz zakazie wstępu osób nieupoważnionych;

(akta kontroli str. 261-274)

Dokumentacja z eksploatacji urządzeń wodociągowych i kanalizacyjnych wskazuje, że GZGK w Teresinie wypełniał obowiązki określone w pozwoleniach wodnoprawnych, tj. utrzymywał:

- we właściwym stanie technicznym i sanitarnym wszystkie urządzenia do poboru, rozprowadzania i uzdatniania wody, jak również do oczyszczania wód popłucznych oraz wyloty tych wód do odbiornika;
- w należytym stanie technicznym i sanitarnym obiekty i urządzenia do oczyszczania i odprowadzania ścieków;
- we właściwym stanie koryta rzeki oraz rowów, do których odprowadzane są ścieki i wody popłuczne;

a ponadto prowadził pomiary:

- ilości pobieranej wody i odprowadzanych ścieków (wód popłucznych) do odbiornika oraz odnotowywał te ilości przy każdorazowym płukaniu filtrów;
- jakości ścieków wprowadzanych do odbiornika w zakresach podanych w pozwoleniach;
- okresowe, poziome zwierciadła wody.

Zakład prowadził również: racjonalną gospodarkę wodną (pobierał wodę w ilości odpowiadającej rzeczywistemu zaspokajaniu potrzeb użytkowników); kontrolę jakości wody; konserwację studni; oraz dokumentację działalności oczyszczalni

³⁴ Ustawa z dnia 14 maja 2020 r. o zmianie niektórych ustaw w zakresie działań osłonowych w związku z rozprzestrzenieniem się wirusa SARS-CoV-2h (Dz.U. 2020 poz. 875, ze zm.) zmieniła ustawę prawo wodne.

³⁵ Dz. U. z 2019 r. poz. 1217.

ścieków i rejestr ilości ścieków odpływających z oczyszczalni (w tym pobierał do badań próby ścieków odprowadzanych z oczyszczalni).

Wszystkie obiekty (wodociągowe i kanalizacyjne) posiadały zainstalowane, certyfikowane przyrządy pomiarowe do odczytu ilości pobranych wód i wprowadzanych do odstożników ścieków. Zakład nie ponosił podwyższonych opłat w przypadku poboru wód podziemnych oraz wprowadzaniu ścieków do wód lub do rowu z przekroczeniem warunków określonych w pozwoleniu wodnoprawnym.

(akta kontroli str. 228-229, 419)

2.2 Stosownie do art. 9 ust. 1 ustawy prawo wodne, gospodarowanie wodami prowadzi się z zachowaniem zasady racjonalnego i całościowego traktowania zasobów wód podziemnych, z uwzględnieniem ich ilości i jakości. W celu obniżenia strat wody w sieci wodociągowej, pracownicy Zakładu, przemieszczając się po terenie Gminy, sprawdzali, czy nie występują wycieki z sieci wodociągowej, a także czy nie dochodzi do kradzieży wody (m.in. przez nieuprawnione pobieranie z hydrantów jak i nielegalne przyłącza). Powyższe działania Zakład realizował przez cały rok, w szczególności w okresie letnim, kiedy ma miejsce zwiększony pobór wody. Ww. działania powodowały zmniejszanie strat wody, bez konieczności ponoszenia dodatkowych kosztów, gdyż wykonywali je pracownicy w ramach obowiązków służbowych.

W okresie objętym kontrolą odnotowane przez Zakład straty wody ogółem wyniosły: 420 498,12 m³, w tym: w 2019 r. – 190 676,96 m³, w 2020 r. – 113 697,98 m³, w 2021 (I półrocze) – 116 123,18 m³.

(akta kontroli str. 229-232)

W okresie objętym kontrolą Zakład odnotował ogółem 232 awarie wodociągowe, w tym: w 2019 r. – 91, w 2020 r. – 99, w 2021 r. (I półrocze) – 42 oraz 187 awarii kanalizacyjnych, w tym: w 2019 r. – 78, w 2020 r. – 71, w 2021 r. (I półrocze) – 38.

Awarie wodociągowe dotyczyły:

- uszkodzenia hydrantów – 25,
- niszczenia skrzynek zasuw przeważnie przez maszyny rolnicze – 20,
- pęknięcia rur (nieszczelność spowodowana korozją) – 65,
- rozszczelnienia połączeń zgrzewanych na orurowaniu SUW – 3,
- kradzieży włazów żeliwnych – 5,
- awarii filtrów – 3,
- uszkodzenia urządzeń dozujących środki podchlorynu – 6,
- awarii sterowania – 12,
- awarii wodomierzy – 93.

Awarie kanalizacyjne dotyczyły:

- przepompowni (awarie pomp) – 47;
- niedrożności sieci kanalizacyjnej – 140.

Wskaźnik intensywności awarii³⁶ wynosił dla sieci:

- wodociągowej: w 2019 r. – 0,45, w 2020 r. – 0,49, w 2021 r. (I półrocze) – 0,21;
- kanalizacyjnej: w 2019 r. – 1,75, w 2020 r. – 1,60, w 2021 (I półrocze) – 0,85.

Do głównych przyczyn awarii należało: naturalne zużycie spowodowane długim okresem użytkowania sieci wodno-kanalizacyjnej oraz urządzeń, uszkodzenia urządzeń przez maszyny rolnicze oraz uszkodzenia spowodowane niewłaściwym użytkowaniem przez odbiorców usług (zerwane zasuwy, zapychanie kanalizacji śmieciami).

Podejmowane przez Zakład przedsięwzięcia w celu zmniejszenia awaryjności sieci oraz skrócenia czasu usuwania awarii obejmowały:

- wymianę elementów stalowych na elementy ze stali nierdzewnej (śruby),

³⁶ Liczony jako liczba uszkodzeń na 1 km sieci wodociągowej albo 1 km sieci kanalizacyjnej.

- wymianę rur stalowych na rury PE,
- przekazywanie komunikatów z prośbą o właściwe korzystanie z urządzeń wodno-kanalizacyjnych.

W okresie objętym kontrolą nie odnotowano przypadków długotrwałej przerwy w dostawie wody, spowodowanej awarią trwającą powyżej doby.

(akta kontroli str. 232-234)

2.3 W związku z zawartością w ujęciach wód głębinowych żelaza i manganu, w ilościach przekraczających dopuszczalne normy, na etapie projektowania i budowy SUW uwzględniono stosowanie technologii obniżających ich zawartość. We wszystkich SUW stosowana była technologia uzdatniania wody z użyciem urządzeń służących do odżelaziania, odmanganiania i napowietrzania ujmowanej wody. Stosowano też środek chemiczny – podchloryn sodu. Ponadto w SUW Piasecznica zainstalowane były lampy UV w celu eliminacji bakterii.

Zakład nie wprowadzał zmian w ww. technologiach. Materiały i wyroby stosowane w procesie uzdatniania wody posiadały atest wymagany Polskimi Normami.

(akta kontroli str. 234-235)

Zakład posiada profil na stronie internetowej BIP Teresin oraz na portalu Facebook, na których zamieszczał m.in. komunikaty o jakości wody niespełniającej wymagań oraz informacje, o których mowa w § 26 ust. 3 rozporządzenia w sprawie jakości wód (niezwłocznie po poinformowaniu Zakładu o takiej sytuacji). Ponadto komunikaty takie umieszczano na słupach i tablicach sołeckich. Analizy dotyczące badania wody udostępniane również były na żądanie konsumenta. Zakład nie stosował obniżek cen wody z ww. tytułu.

W zawartych z odbiorcami usług umowach³⁷ o zaopatrzenie w wodę, Zakład zobowiązywał się m.in. do: realizacji dostaw wody na cele bytowe, w wymaganej ilości pod odpowiednim ciśnieniem i należytej jakości, w sposób ciągły i niezawodny, zgodnie z warunkami technicznymi przyłączenia i zgodnie z obowiązującymi przepisami. Umowy zawierały zapis, iż Zakład nie ponosi odpowiedzialności za jakość dostarczonej wody, jeżeli obniżenie jej jakości nastąpiło na przyłączy wodociągowym. W przypadku przerw w świadczeniu usług wynikających z prac konserwacyjno-remontowych, zakład zobowiązywał się do powiadomienia odbiorcy usługi najpóźniej dwa dni przed ich terminem³⁸. W razie przerwy w dostawie wody przekraczającej 12 godzin, Zakład zapewniał zastępczy punkt poboru wody i informował odbiorcę usługi o jego lokalizacji. Umowy nie przewidywały stosowania obniżek cen wody za niedostarczanie jej w odpowiedniej jakości, ilości i pod właściwym ciśnieniem.

[...] ³⁹.

W ocenie Dyrektora, Zakład nie posiadał wystarczających środków finansowych na realizację zadań związanych z utrzymaniem infrastruktury wodno-kanalizacyjnej oraz możliwości zorganizowania środków na niezbędne modernizacje i naprawy m.in. na zakup sprzętu (np. wodomierzy z nakładkami do radiowych odczytów).

(akta kontroli str. 235-236, 275-279)

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

GZGK prawidłowo wykonywał zadania z zakresu gospodarowania zasobami wodnymi, dysponował decyzjami ustalającymi strefy ochrony bezpośredniej

³⁷ Umowa ramowa zawierana ze wszystkimi odbiorcami usług.

³⁸ A gdy przerwa miałaby przekroczyć 12 godzin, siedem dni wcześniej.

³⁹ Na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 2176, ze zm.) i art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej (Dz. U. z 2022 r. poz. 459), NIK wyłączyła jawność informacji w zakresie tajemnicy statystycznej.

wymagane dla posiadanych ujęć wody oraz wypełniał obowiązki określone w pozwoleniach wodnoprawnych. Utworzony profil, na stronie internetowej BIP Teresin oraz w mediach społecznościowych, umożliwiał kontakt z mieszkańcami, w tym niezwłoczne ich informowanie o awariach i planowanych remontach oraz sytuacjach związanych z pogorszeniem się jakości dostarczanej wody.

OBSZAR	3 Nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków .
Opis stanu faktycznego	3.1 Zakład opracował wytyczne dotyczące wewnętrznej kontroli jakości wody pn. „Wykonanie prac związanych z nadzorem technologicznym nad eksploatacją obiektów zlokalizowanych na terenie Gminy Teresin na poszczególne lata”. Powyższe wytyczne stanowią wymagania jakie musi spełnić ubiegający się o zamówienie w zakresie sprawowania nadzoru technologicznego nad eksploatacją obiektów⁴⁰ zlokalizowanych na terenie Gminy. Kontrole jakości wody przeprowadzane były przez wyspecjalizowane jednostki. (akta kontroli str.280, 295-338) Zainstalowane w SUW przyrządy pomiarowe umożliwiały (na wprowadzeniu wody do sieci) pomiar ciśnienia wody w sieci oraz pomiar szczelności przewodów (kontrola wycieków)⁴¹, monitorowanych codziennie przez pracowników dozoru. Natomiast pracownicy obsługi nie posiadali wiedzy o natężeniu przepływu wody w sieci – z uwagi na brak odpowiedniego sprzętu. Dyrektor Zakładu wyjaśnił m.in., że sieć wodociągowa monitorowana jest codziennie przez pracowników Zakładu. Objazdy terenowe pozwalają na wychwycenie wycieków wody. Obserwacja prowadzona jest również w SUW, gdzie na urządzeniach pomiarowych konserwatorzy są w stanie zauważyć każdorazowe zwiększenie poboru wody. Zakres prowadzonego monitoringu był zgodny z § 6 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴². Ze względu na brak środków na zakup wyspecjalizowanego sprzętu, Zakład nie wykorzystywał urządzeń służących do automatycznego monitoringu. Pomiar ciśnienia wody mierzony był na wyjściach z SUW. Zakład nie posiadał wystarczających środków na zakup sprzętu do prowadzenia pomiarów ciśnienia wody, natężenia przepływu wody i szczelności przewodów na sieci wodociągowej. (akta kontroli str. 280-283) 3.2 Zakład, dla potrzeb oceny przydatności wody, w ramach prowadzonej wewnętrznej kontroli jej jakości, corocznie uzgadniał z Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Sochaczewie⁴³ stałe punkty czerpalne⁴⁴ służące do pobierania próbek wody do badań oraz harmonogram (częstotliwość) ich pobierania z urządzeń wodociagowych w każdym roku. Monitoring kontrolny poboru próbek wody, z zakresem badań wymienionych w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 7 grudnia 2017 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi⁴⁵ obejmował badanie próbek wody w II i IV kwartale (parametry grupy A). Monitoring przeglądowy, z zakresem badań wymienionych w części A i B załącznika nr 2 do ww. rozporządzenia obejmował badanie próbek wody w II kwartale (parametry grupy B)⁴⁶. (akta kontroli str. 283, 339-344)

⁴⁰ Zamieszczano je w specyfikacji istotnych warunków zamówienia.

⁴¹ Na SUW zainstalowane są falowniki, które utrzymują stałe ciśnienie wody w sieci.

⁴² Dz. U. z 2017 r. poz. 2294, ze zm., dalej: rozporządzenie w sprawie jakości wody.

⁴³ Dalej: PPIS w Sochaczewie.

⁴⁴ Uzgodniono osiem punktów z podaniem miejsca, nazwy i adresu.

⁴⁵ Dz.U. 2017 r. poz. 2294, ze zm.

⁴⁶ Z częstotliwością określoną w załączniku Nr 3 do ww. rozporządzenia.

Zakład, cyklicznie co pięć lat, prowadził monitoring na zawartość substancji promieniotwórczych w wodzie dla wszystkich SUW. Ze sprawozdań z badań przeprowadzonych przez laboratorium badawcze⁴⁷ w Warszawie z 22 sierpnia 2017 r. wynika, że zawartość substancji promieniotwórczych w wodzie⁴⁸ nie przekracza wartości dopuszczalnych norm.

(akta kontroli str. 283-284, 345-367)

Zakład, niezależnie od otrzymywanych korespondencyjnie sprawozdań z badania jakości wody, informowany był niezwłocznie, drogą telefoniczną przez ww. laboratorium badawcze o wynikach wszystkich wykonanych badań, w tym o przekroczeniach parametrów jakości wody, określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody, w celu podjęcia stosownych działań. Ponadto drogą elektroniczną (e-mailem) laboratorium niezwłocznie przekazywało Zakładowi wyniki analiz jakości wody. W przypadku informacji o przekroczeniach parametrów jakości wody, Zakład niezwłocznie informował o tym fakcie PPIS w Sochaczewie oraz Wójta Gminy Teresin i bez zbędnej zwłoki podejmował działania w celu likwidacji tych przekroczeń. W szczególności przeprowadzano płukanie filtrów i sieci wodociągowej oraz jej dodatkową dezynfekcję. Na bieżąco informowano ww. organy o zakresie planowanych działań naprawczych w SUW i sieciach wodociągach.

W okresie objętym kontrolą stwierdzono, że :

- w 2019 r. – we wszystkich czterech SUW odnotowano przekroczenie parametrów jakości wody, w tym w dwóch – liczby bakterii grupy coli i ogólnej liczby mikroorganizmów, i w dwóch pozostałych – zawartości manganu, a dodatkowo na jednej – żelaza. Podjęte przez Zakład działania polegały na płukaniu filtrów i sieci wodociągowej oraz dodatkowej dezynfekcji. Przyniosło to poprawę parametrów w jednej SUW. W pozostałych SUW dokonano wymiany kranu do poboru wody i przyłącza przy punkcie poborowym, zainstalowano na jednej z SUW odmanganiacza oraz przeprowadzono regenerację systemu napowietrzania w zbiorniku odżelaziacza co doprowadziło do osiągnięcia prawidłowych parametrów badanej wody;
- w 2020 r. – w trzech SUW odnotowano przekroczenie parametrów jakości wody, w tym w jednej zawartości żelaza i manganu, w drugiej zawartości manganu i w trzeciej zawartości żelaza. Płukanie filtrów i sieci wodociągowej oraz dodatkowa dezynfekcja przyniosły poprawę parametrów na dwóch SUW. W jednej SUW dopiero po zainstalowaniu dodatkowego filtra osiągnięto prawidłowe parametry badanej wody;
- w 2021 r. (I półrocze) – nie odnotowano przekroczenia parametrów jakości wody.

(akta kontroli str. 284-289, 368-379)

Na podstawie uzyskanych wyników badań próbek wody pobranej w ramach nadzoru sanitarnego, PPIS w Sochaczewie stwierdzał warunkową przydatność wody z wodociągu publicznego do spożycia przez ludzi, w związku z *wystąpieniem przekroczeń parametrów w wodzie*. W okresie objętym kontrolą ww. PPIS wydał trzy komunikaty i trzy decyzje:

- SUW Granice – decyzja PPIS w Sochaczewie z 12 lipca 2019 r. o przekroczeniu w wodzie parametrów manganu i żelaza⁴⁹; ww. PPIS nakazał doprowadzenie jakości wody pod względem fizykochemicznym do wymagań określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody oraz przedstawienie, w terminie

⁴⁷ „INTERLABO”; laboratorium to posiada Certyfikat Akredytacji Nr AB 1356 wydany przez Polskie Centrum Akredytacji z dnia 1 października 2012 r. oraz zatwierdzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną system jakości.

⁴⁸ Odczyn pH, Tryt, Radon, Ra.

⁴⁹ Próba wody z 8 lipca 2019 r., wyniki badań z 11 lipca 2019 r.

trzech dni⁵⁰, planu działań naprawczych wraz z terminem realizacji, zaakceptowanym przez Wójta Gminy. Komunikatem z 12 lipca 2019 r. PPIS poinformował o stwierdzonych ponadnormatywnych zawartościach manganu i żelaza w wodzie z wodociągu publicznego i warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z wodociągu publicznego SUW Seroki;

- SUW Maurycew – decyzją z 27 września 2019 r. PPIS w Sochaczewie ze względu na wystąpienie zanieczyszczenia mikrobiologicznego wody⁵¹, nakazał doprowadzenie jakości wody pod względem mikrobiologicznym do wymagań określonych w przywołanym wyżej rozporządzeniu i podjęcie działań naprawczych. Po ponownie przeprowadzonych badaniach⁵² i stwierdzeniu występowania w wodzie bakterii grupy coli, PPIS w Sochaczewie 7 października 2019 r. wydał komunikat o warunkowej przydatności do spożycia przez ludzi z wodociągu publicznego SUW Maurycew;
- SUW Piasecznica – decyzją z 27 września 2019 r. PPIS w Sochaczewie ze względu na zanieczyszczenia mikrobiologiczne wody⁵³ nakazał doprowadzenie jakości wody pod względem mikrobiologicznym do wymagań rozporządzenia w sprawie jakości wody i podjęcie działań naprawczych;
- SUW Seroki – PPIS w Sochaczewie 23 grudnia wydał komunikat, informując o stwierdzeniu ponadnormatywnej zawartości manganu w wodzie⁵⁴ z wodociągu publicznego oraz o warunkowej przydatności wody do spożycia przez ludzi

W związku z wydanymi, a ww. komunikatami i decyzjami, Zakład wykonał wszystkie określone nimi działania oraz na bieżąco informował PPIS w Sochaczewie o wykonanych pracach i osiągniętych efektach.

(akta kontroli str. 368-379, 424-426)

W okresie kontrolowanym PPIS w Sochaczewie dokonywał oceny rocznej (za 2019 r. i 2020 r.) obszarowej jakości wody do spożycia przez ludzi dla wszystkich czterech SUW na terenie gminy Teresin. Od 2021 r. taka ocena jest dokonywana co kwartał, dla każdej SUW osobno (osiem ocen).

W ocenie z 19 lutego 2020 r. dokonanej za 2019 r. PPIS w Sochaczewie stwierdził, że *woda pochodząca z wodociągów publicznych zlokalizowanych na terenie Gminy, z zastrzeżeniem czasowej warunkowej przydatności wody do spożycia dla SUW Seroki, była bezpieczna dla zdrowia ludzkiego, wolna od mikroorganizmów chorobotwórczych i pasożytów w liczbie stanowiącej potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, a także wszelkich substancji w stężeniach stanowiących potencjalne zagrożenie dla zdrowia ludzkiego, nie wskazując agresywnych właściwości korozyjnych i spełniając podstawowe wymagania mikrobiologiczne i chemiczne określone w załącznikach do rozporządzenia Ministra zdrowia w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia*. Natomiast w ocenie z 17 lutego 2021 r. za 2020 r. oraz w ocenach z 11 maja 2021 r. za I kwartał oraz z 5 sierpnia za II kwartał PPIS w Sochaczewie stwierdził przydatność wody do spożycia bez zastrzeżeń co do czasowej warunkowej przydatności wody do spożycia.

Z ocen jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wynika, że parametry jakości wody najczęściej wykazywały przekroczenia wartości dopuszczalnych określonych w rozporządzeniu w sprawie jakości wody przez SUW Granice – manganu i żelaza, SUW Seroki – manganu (SUW Piasecznica – jedno zdarzenie w 2019 r. – niewielkie przekroczenie liczby bakterii grupy coli, SUW Maurycew –

⁵⁰ Roboczych od otrzymania decyzji.

⁵¹ Próba wody z 18 września 2019 r., wyniki badań z 21 września 2019 r.

⁵² 2 października 2019 r.

⁵³ Próba wody z 18 września 2019 r., wyniki badań z 21 września 2019 r.

⁵⁴ Próba wody z 11 grudnia 2019 r., wyniki badań z 23 grudnia 2019 r.

jedno zdarzenie w 2019 r. – przekroczenie liczby bakterii grupy coli oraz ogólnej liczby mikroorganizmów). Na terenie gminy Teresin nie występował całkowity brak przydatności wody do spożycia, występowały jedynie warunkowe przydatności wody do spożycia w formie komunikatów oraz decyzji.

(akta kontroli str. 380-394)

W kontrolowanym okresie nie wystąpiły awarie, które wymagałyby wystąpienia z wnioskiem do PPIS w Sochaczewie, stosownie do § 28 ust. 1 rozporządzenia w sprawie jakości wody. Nie wystąpiły też okoliczności, które mogły spowodować zmianę jakości wody wodociągowej, zwłaszcza jej pogorszenie⁵⁵.

(akta kontroli str. 291-292)

3.3 W okresie objętym kontrolą, do Urzędu Gminy Teresin 30 września 2019 r. wpłynęła skarga⁵⁶ dotycząca ogłaszania komunikatów o warunkowej przydatności wody do spożycia, a konkretnie braku ogłoszenia komunikatu PPIS w Sochaczewie dotyczącego wody z SUW W Piasecznicy na głównej stronie Facebooka. W udzielonej skarżącej 8 października 2019 r. odpowiedzi Urząd poinformował, że w związku z zaistniałą sytuacją zostanie utworzony profil GZGK w Teresinie na ww. portalu społecznościowym, gdzie będą zamieszczane komunikaty dotyczące jakości wody. W powyższym okresie do Zakładu nie wpłynęły żadne reklamacje w zakresie zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków.

(akta kontroli str. 292, 411-413)

Zakład prowadził kontrole, o których mowa w art. 7 pkt 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę⁵⁷ cyklicznie, w miarę potrzeb, przez upoważnionych pracowników⁵⁸ oraz zgodnie z art. 9 ust. 3 ww. ustawy⁵⁹ kontrole ilości odprowadzanych ścieków bytowych i przemysłowych poprzez systematyczne odczyty ściekomierzy lub wodomierzy.

Ww. kontrole podejmowano w związku z koniecznością określenia ilości wprowadzanych ścieków i pobranej wody oraz sprawności wodomierzy i legalności przyłączy.

W okresie objętym kontrolą, w związku z nieujawnieniem nieprawidłowości, Zakład nie skierował zawiadomień w sprawach określonych w art. 28 ust. 1 i ust. 2 ustawy o zbiorowym zaopatrzeniu w wodę.

(akta kontroli str. 292-293)

W zakresie działalności związanej ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzeniem ścieków, Gmina na bieżąco kontaktuje się z Zakładem, który przekazuje kwartalne sprawozdania z działalności Zakładu do Gminy Teresin.

W zakresie objętym kontrolą, Zakład był kontrolowany w 2019 r. przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Sochaczewie. Kontrolą objęto wszystkie SUW. W jej wyniku nie stwierdzono nieprawidłowości.

Gmina Teresin – organ nadzorczy Zakładu, nie zajmowała się sprawami związanymi ze zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzeniem ścieków, w szczególności stratami wody, programami oszczędzania zasobów wodnych.

(akta kontroli str. 294, 395-410)

⁵⁵ W szczególności awaria lub wymiana przewodu na sieci lub instalacji wodociągowej, awaria systemu uzdatniania wody, powódź.

⁵⁶ Wójt Gminy Teresin zlecił jej rozpatrzenie GZGK.

⁵⁷ W celu przeprowadzenia kontroli urządzenia pomiarowego, wodomierza głównego lub wodomierzy zainstalowanych przy punktach czerpalnych i dokonania odczytu ich wskazań oraz dokonania badań i pomiarów.

⁵⁸ Inkasentów, konserwatorów, pracowników gospodarczych.

⁵⁹ Kontrolę ilości i jakości odprowadzanych ścieków bytowych i ścieków przemysłowych oraz przestrzegania warunków wprowadzania ścieków do urządzeń kanalizacyjnych.

Stwierdzone
nieprawidłowości

OCENA CZĄSTKOWA

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Zakład sprawował nadzór nad zbiorowym zaopatrzeniem w wodę i odprowadzaniem ścieków. Corocznie uzgadniano z PPIS w Sochaczewie stałe punkty czerpalne służące do pobierania próbek wody do badań oraz harmonogram ich pobierania z urządzeń wodociagowych, zlecając ich wykonywanie, w ramach kontroli wewnętrznej jakości wody, laboratorium posiadającemu Certyfikat Akredytacji oraz zatwierdzony przez Państwową Inspekcję Sanitarną system jakości. Podejmowane działania, w związku ze stwierdzeniem przekroczenia parametrów jakości wody, doprowadzały do przywrócenia jej jakości, o czym informowano PPIS w Sochaczewie oraz Wójta Gminy.

IV. Uwagi i wnioski

W związku z niestwierdzeniem nieprawidłowości Najwyższa Izba Kontroli nie sformułowała uwag ani wniosków pokontrolnych.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Delegatury NIK w Warszawie. Prawo zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 24 września 2021 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Warszawie

Kontroler

Dyrektor Delegatury Najwyższej Izby
Kontroli w Warszawie

Janusz Zakrzewski

główny specjalista kontroli państwowej

z up. Wiesława Bronisz p.o.
Wicedyrektora

/-/

.....
podpis

/-/

.....
podpis